

Leder – Borgerinddragelse gennem GIS

Line Hvingel

Borgerinddragelse gennem GIS. Eller Public Participation GIS (PP GIS), som den mere akademiske term lyder. Da temaet blev bragt på banen i redaktionen, var det med nogen skepsis - Er der noget nyt i det?

Vi har en lang tradition for borgerinddragelse i Danmark. Planloven har i den nuværende form i over 20 år sikret, at offentligheden i *videst mulig omfang* inddrages i planlægningen (jf. lovens formålsparagraf). Gennem planloven er der lovsikrede offentlighedsperioder i forbindelse med vedtagelse af planer, og borgermøder afholdt i forbindelse hermed har ofte taget afsæt i kortmateriale. Eksempelvis som illustreret på billedet ved siden af. Billedet er fra et område-løftsprojekt i Sundholmskvarteret, som en del af Copenhagen X projektet. Ofte vil disse borgermøder påvirke planresultat – public participation GIS?

PP GIS (Public Participation Geographic Information Systems) blev som begreb skabt sidst i 90'erne, og hovedformålet med PP GIS er at bringe den akademiske disciplin indenfor anvendelsen af GIS sammen med det lokale niveau for at fremstille ny unik viden. PP GIS handler også om inkludering og empowerment af marginaliserede grupper.

I praksis er ideen, at borgere gennem adgang til forskellige data kan forholde sig til konsekvensen af alternative plantiltag. Det vil sige, at udgangspunktet er adgang til tilstrækkelige datakilder. Dernæst handler PP GIS om interaktionen mellem borgerne og beslutningstagerne gennem upload af borgernes informationer til et GIS. Dette vil kvalificere beslutningsprocessen.

Simon Kamp Danielsen og Rune Wøhlk beskriver i deres artikel, at den rumlige visualisering af data, kombineret med funktionaliteter til borgerinddragelse, kan skabe et nemt, tilgængeligt og interaktivt system til

Områdeløft ved Sundholm. Borgerinddragelse omkring kortet.

at vise planlagte projekter frem til offentligheden. Dermed er kommunikationen mellem beslutningstagere og borgerne øget, og ved tilgængelighed døgnet rundt er det en åben og demokratiserende proces. PP GIS skal ikke forstås som en afløser for den almindelige opfattelse af borgerinddragelse eller offentlig deltagelse (*Analyse af GIS-baseret borgerinddragelse i danske kommuner*, side 14).

I samme artikel argumenteres også for barriererne ved PP GIS. Argumentet er, at GIS er et elitært projekt, da adgangen til GIS-data kræver viden, hardware og software på et højt niveau og derudover ikke nødvendigvis er intuitivt for alle. Disse parametre kan betyde, at tilgængeligheden for alle parter falder og dermed mulighederne for borgerinddragelse.

Måske er dette begrundelsen for de betragtninger, der gøres af Søren Præstholt. Han refererer blandt andet til "Ud i Naturen"-portalen, hvor borgere kan oprette steder på det digitale kort og beskrive dem med tekst og billeder til glæde for andre naturgæster. Men som det konkluderes i artiklen er det et meget begrænset antal brugergenererede oplevelser, der er lagt ud på kortet. "Sammenlignet med hvor meget, der deles på eksempelvis Facebook og Google –

også geografiske steder – må det nærmest betegnes som larmende tavshed" (*Planlægningen i hånden på borgeren – fra borgermøde til smartphones og apps?*, side 8).

Der er ikke tidligere udarbejdet en samlet opgørelse over GIS-baseret borgerinddragelse i de danske kommuner. Det er udgangspunktet for analysen, der ligger bag den føromtalt artikel *Analyse af GIS-baseret borgerinddragelse i danske kommuner* af Simon Kamp Danielsen og Rune Wøhlk (side 14). Artiklen er baseret på en undersøgelse af udbredelsen og anvendelsen af GIS-baseret borgerinddragelse i de danske kommuner. Det kommunale kendskab og udbredelsen af GIS-baseret borgerinddragelse i det offentlige bliver sammenlignet med det kendskab, de danske virksomheder har til GIS-baseret borgerinddragelse. Problemstillingerne er undersøgt med data indsamlet fra et online spørgeskema, som er udsendt til kommunerne og udvalgte virksomheder. Den overordnede konklusion er, at kendskabet til GIS og borgerinddragelse må betegnes for højt, og størstedelen af de adspurgte mener ligeledes, at GIS anses for at være et brugbart værktøj i forbindelse med borgerinddragelsen. I praksis er det dog kun ca. 1/3 af de adspurgte, der reelt anvender borgerinddragelse via web-baserede GIS-løsninger. Manglende kompetence angives som begrundelse.

I artiklen af Rune Homann, *PPGIS på GIS Dag, indsamling af mange data på kort tid* (side 23) gives et eksempel på PP GIS i praksis. På den internationale GIS Dag i 2011 (den 3. onsdag i november) var der iværksat et PP GIS-projekt i Vangede ved København. Ideen var at sætte fokus på medborgerskab og faget geografi, da tre 8. klasser fra Munkegårdsskolen i Vangede ved hjælp af håndholdte enheder fik kortlagt graffiti i Vangede.

Anvendelsen af PP GIS i praksis tager en anden drejning i artiklen *New tools for public participation in urban planning - a case from Dar es Salaam* af Lasse Møller-Jensen, Juma

R. Kiduanga, Phillip K. Mwanukuzi og Bjarne Fog (side 29). Her bliver PP GIS den motor, der kan være med til både selve kortlægningen, men også registreringen af adkomsten og dermed retten til de kortlagte ejendomme. I casen anvendes ArcGIS-online, og artiklen forholder sig både til de gevinster og barrierer, der er ved at skulle implementere PP GIS i Tanzania, men også til det valgte software.

Den sidste artikel af Anne-Marie Sanvig Knudsen og Maarit Kahila om *The role of Volunteered Geographic Information in participatory planning. Examples from Denmark and Finland* (side 35) kvalificerer debatten om borgerinddragelse gennem PP GIS ved at opstille to cases fra henholdsvis Danmark og Finland. Den danske case omhandler Vollsmose, hvor sigtet med PP GIS er dels at indsamle information om, hvordan brugerne anvender områdets infrastruktur, og dels at skabe en øget bevidsthed og refleksion fra brugerne om de kvaliteter, der er i Vollsmose, altså et processuelt sigte. Den finske case omhandler boligområderne Kannelmäki og Leppävaara, hvor målet med PP GIS er at undersøge sammenhængen mellem økologisk bæredygtighed og social bæredygtighed ved at registrere brugernes opfattelse af steder, der bidrager til *happiness, quality of life and well-being*.

Samlet tegner artiklerne et billede af, at PP GIS er meget mere end bare at vise borgere et kort, som de kan diskutere ud fra. Interaktionen med borgerne, og især borgernes kvalificering af kortgrundlaget i form af yderligere registreringer er essentielt ift. PP GIS. I en tid med smartphones, Facebook og andre sociale medier har vi overvundet nogle af de teknologiske hindringer ift. PP-GIS. Tilbage står en diskussion af, hvad vi vil med PP-GIS – Hvordan får vi brugerne involverede i PP-GIS projekter? Hvordan skal PP-GIS indtænkes i planlægningsprocesser? Og endeligt - Hvor langt vil vi gå ift. brugernes medbestemmelse?

God læselyst !